

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՅՈՒԴԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՍՈՒԼԻ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ք. ԵՐԵՎԱՆ

2 մարտի, 2011թ.

<<ՀՀ - ում գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման անցկացման դերն ու կարևորությունը>> խորագրով սեմինարի վերաբերյալ

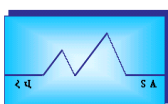
Միավորված Ազգերի Կազմակերպության (ՄԱԿ) հիմնման պահից՝ 20-րդ դարի երկրորդ կեսից մարդկությունը ձեռնամուխ եղավ աշխարհում միասնական և համադրելի սահմանումներով, դասակարգումներով և մեթոդաբանությամբ հաշվառման համակարգերի ձևավորմանը և վիճակագրության վարմանը: Հիշատակվածը վերագրվում է մարդկային գործունեության բոլոր ոլորտներին, այդ թվում, դրանցից կարևորագույններից մեկը հանդիսացող գյուղատնտեսությանը:

Գյուղատնտեսության ոլորտի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները հավաքագրվում են ինչպես ընթացիկ (տարեկան) հաշվառումների՝ վարչական ռեգիստրներ և ընտրանքային դիտարկումներ, այնպես էլ, գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումների միջոցով:

Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսության ոլորտի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները հավաքագրվում են միայն ընթացիկ հաշվառումների միջոցով, իսկ գյուղատնտեսական համատարած հաշվառում, որպես այդպիսին, երբևիցե չի իրականացվել:

Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումն իրենից ներկայացնում է գյուղատնտեսության կառուցվածքի վերաբերյալ համընդգրկուն տվյալների՝ գյուղատնտեսական նշանակության հողերի, անասնազխաքանակի, գյուղատնտեսական տեխնիկայի և գյուղատնտեսական նշանակության շինությունների, առկա ներուժի (մարդկային, նյութական) և դրանց օգտագործման վերաբերյալ, հավաքագրման, մշակման և տարածման վիճակագրական գործառնություն:

Սույն հաշվառման իրականացումը Հայաստանի Հանրապետությունում, հնարավորություն կընձեռի ձևավորել գյուղատնտեսության վերաբերյալ վիճակագրական

Հայաստանի Հանրապետություն, 0010, Երևան, Հանրապետության պող., Կառավարական տուն 3

Հեռախոս: (+37410) 524 213, Ֆաքս: (+37410) 521 921,

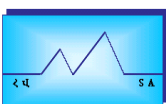
E-mail: armstat@sci.am, info@armstat.am, URL: <http://www.armstat.am> (հայելային կայքէջ՝ <http://www.armstat.info>)

տվյալների ամբողջական համակարգ, գյուղատնտեսությամբ զբաղվող սուբյեկտների վիճակագրական ռեգիստրներ, կատարելագործել ընտրանքային վիճակագրական գործիքները, ապահովել դրանց համադրելիությունը գործող միջազգային չափանիշներին ու չափորոշիչներին և բացահայտել տարիների ընթացքում գյուղատնտեսության ենթակառուցվածքների փոփոխությունների միտումները:

Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումները կարևորվում են նաև այն տեսանկյունից, որ վիճիներին իրագործման արդյունքում հավաքագրված վիճակագրական տվյալներն օգտագործվում են ներքոհիշյալ բնագավառներում դիտազննումային (մոնիթորինգային) ցուցանիշների համակարգերի ձևավորման համար.

- աղքատության դիտազննում՝ բնակչության զգալի հատվածը բնակվելով գյուղական բնակավայրերում, բախվում է այնպիսի սուր հիմնախնդիրների հետ, ինչպիսիք են՝ բնակավայրերի մեկուսացվածությունը, ենթակառուցվածքների թերի զարգացվածությունը, աշխատանքի տեղավորվելու սահմանափակ հնարավորությունները, շուկաներին հասանելիության սահմանափակությունը և այլն,
- պարենային անվտանգության դիտազննում՝ պարենի առկայություն, պարենի հասանելիություն, պարենի մատակարարման կայունություն, ինչպես նաև, տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական ցուցանիշներ և այլն,
- գյուղատնտեսության ծրագրավորումը և այդ ոլորտում քաղաքականության մշակումը՝ գյուղատնտեսության ոլորտի տնտեսությունների գործունեության ընդհանուր նկարագիրը՝ դրանց պատկանող գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքատարածությունները (տարածությունները), կենդանիների գլխաքանակն ըստ տեսակների, զբաղվածությունը և այլն,
- գենդերային վիճակագրության վարումը,
- ընթացիկ վիճակագրության որակի բարելավումը,
- սպառողներին առավել ընդգրկուն տեղեկատվության տրամադրումը և այլն:

Աշխարհում գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումների կազմակերպման և իրականացման գործում իր մեծ ներդրումն ունի ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպությունը, որն իր հիմնադրման օրվանից օժանդակել է ՄԱԿ-ի անդամ երկրներին գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումների իրականացման գործում: Այդ կապակցությամբ մշակվել են 1950; 1960; 1970; 1980; 1990; 2000 և 2010 թվականների

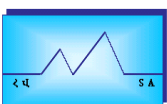

համաշխարհային գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումների իրականացման ծրագրեր, որոնցում արտացոլվել են անհրաժեշտ սահմանումները, հիմնադրությունները, ստանդարտները և ղեկավարման սկզբունքները, նպատակ հետապնդելով համաշխարհային մասշտաբով ապահովելու գյուղատնտեսության վերաբերյալ միասնականացված և համադրելի մեթոդաբանությունների օգտագործումը, օժանդակումը ազգային մակարդակով վիճակագրական ծառայություններին գյուղատնտեսության վիճակագրության ոլորտում կարողությունների ամրապնդմանը և դրանով իսկ նպաստելով գյուղատնտեսության ոլորտում քաղաքականություն մշակող և կենսագործող մարմինների գործունեությանը:

Վերը նշված խնդիրների լուծման նպատակով 2008թ. ընդունվեց Հայաստանի Հանրապետության օրենքը <<Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման մասին>>, որը համապատասխանում է միջազգային պրակտիկայում ընդունված մեթոդաբանական մոտեցումներին: Մասնավորապես՝ գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումներն իրականացվում են զուտ վիճակագրական նպատակներով, տասը տարին մեկ անգամ, տվյալները հավաքագրվում են անմիջապես գյուղատնտեսական մթերք արտադրող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից, տվյալների տրամադրումը կրում է պարտադիր բնույթ, հավաքագրված տվյալները մշակվում, անվանագրծվում ու հրապարակվում են ամփոփ տեսքով և այլն:

Սույն օրենքը մշակվել է ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության հետ համատեղ, որի նախապատրաստման ժամանակ մեծ օժանդակություն են ցուցաբերել ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության և ԱՄՆ Գյուղատնտեսության դեպարտամենտի փորձագետները:

Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման իրականացման կարևորությունը պայմանավորված է նաև նրանով, որ գյուղատնտեսությունը հանդիսանում է տնտեսության կարևորագույն ոլորտներից մեկը, որում ստեղծված նոր արժեքի մասնաբաժինը համախառն ներքին արդյունքի ծավալում կազմում է շուրջ 16-20%, իսկ զբաղվածների թվաքանակը՝ ընդհանուր զբաղվածների շուրջ 45 % (մոտ 492 հազ. մարդ): Ոլորտում առկա են բազմաթիվ ու բազմաբնույթ տնտեսավարող սուբյեկտներ, որոնցից միայն գյուղացիական տնտեսությունների (գյուղաբնակ տնային տնտեսությունների) քանակը կազմում է մոտ 340 հազար (նրանց

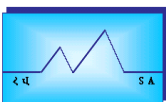

բաժին է ընկնում գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի մոտ 90%-ը) և որոնց բնութագրական է՝ փոքր չափերը, ներտնտեսային հաշվառման բացակայությունը, ապրանքայնության ցածր մակարդակը (արտադրանքի 45%-ը սեփական սպառմանն է միտված, 20%-ը՝ բնամթերային վճարումներին և փոխանակումներին և, միջինը միայն 35%-ն է դրամայնացվում), մասնագիտացման ցածր աստիճանը, ներդրումների և եկամուտների փոքր, սահմանափակ չափերը և այլն:

Վերը նշվածով պայմանավորված էլ սույն սեմինարի նպատակն է հանրությանը ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության համար գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման իրագործման կարևորությունը, ներկայացնելով Ռուսաստանի Դաշնության, ԱՄՆ և այլ երկրների փորձը նշված հաշվառման բնագավառում:

Պարզաբանումների համար տեղեկատու՝

 52 45 42 Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և մարկետինգի բաժին

Հայաստանի Հանրապետություն, 0010, Երևան, Հանրապետության պող., Կառավարական տուն 3

Հեռախոս: (+37410) 524 213, Ֆաքս: (+37410) 521 921,

E-mail: armstat@sci.am, info@armstat.am, URL: <http://www.armstat.am> (հայելային կայքէջ՝ <http://www.armstat.info>)

Վիճակագրական կարողությունների համաթիվ ամփոփ նկարագիր. Հայաստան

The World Bank

Statistical Capacity Indicator Summary Description Armenia

[View detailed description](#)

2010 Statistical Capacity Indicator (on a scale of 0-100)		
Indicator	Armenia	All Countries**
Overall	93	65
Methodology	100	56
Source Data	80	62
Periodicity & Timeliness	100	78

Methodology (2010)	Status	Value	Weight	Score
National accounts base year	Annual chain linking or base year within last 10 years	1	10	10
Balance of payments manual in use	Using BPM5	1	10	10
External debt reporting status	Actual or preliminary	1	10	10
Consumer price index base year	Base year within last 10 years	1	10	10
Industrial production index	Available monthly/quarterly	1	10	10
Import and export price indexes	Available monthly/quarterly	1	10	10
Government finance accounting	Accounts consolidated	1	10	10
UNESCO reporting	At least 3 times in last 4 years	1	10	10
National immunization coverage	Consistent with WHO/UNICEF	1	10	10
Special Data Dissemination Standard	Subscribes	1	10	10
TOTAL Methodology (All Countries=56)				100

Source Data (2010)	Status	Value	Weight	Score
Population census	Periodicity of 10 years or less	1	20	20
Agricultural census	Periodicity longer than 10 years	0	20	0
Poverty survey	Periodicity of 3 years or less	1	20	20
Health survey	Periodicity of 3 years or less	1	20	20
Vital registration system coverage	Complete	1	20	20
TOTAL Source Data (All Countries=62)				80

Periodicity & Timeliness (2010)	Status	Value	Weight	Score
Income poverty	Periodicity of 3 years or less	1	10	10
Child malnutrition	Periodicity of 3 years or less	1	10	10
Child mortality	National/international estimate is available for reference years	1	10	10
Immunization	Periodicity of 1 year	1	10	10
HIV/AIDS	National/international estimate is available for reference years	1	10	10
Maternal health	Periodicity of 3 years or less	1	10	10
Gender equality	Indicator observed for at least 5 out of 5 latest years	1	10	10
Primary completion	Indicator observed for 5 out of 5 latest years	1	10	10
Access to water	Indicator observed for 2 out of 6 latest years	1	10	10
Per capita GDP growth	Periodicity of 1 year	1	10	10
TOTAL Periodicity & Timeliness (All Countries=78)				100

** All countries include low- and middle-income IDA/IBRD countries with a population of over 1 million.

© 2009 The World Bank Group, All Rights Reserved.

<http://ddp-ext.worldbank.org/ext/CSIDB/getCountryStatInfoXML?id=51&format=CSIDBSCORE3>

Ըստ Համաշխարհային Բանկի վիճակագրական կարողությունների համաթվի, Հայաստանի ընդհանուր ցուցանիշը կազմում է 93, որի հիմքում են ընկած մեթոդաբանություն՝ 100, տվյալների աղբյուրներ՝ 80, պարբերականություն՝ 100: Տվյալների աղբյուրներում 20 միավորի պակասը պայմանավորված է Գյուլատնտեսության համատարած հաշվառման բացակայությամբ: